

људским слободама и правима. И овај акт је значајан са становишта ограничавања краљевске власти и у том смислу утврђује низ принципа битних за устројство државне власти, јачање улоге грађана и Парламента кроз, рецимо, право грађана на подношење петиција краљу, право посланика на слободу говора, слободне парламентарне изборе и др. Овај Закон о правима је значајан и по другим правима која штите личност човека, као што су забрана тражења претераног јемства, наметања претеране глобе, досуђивања окрутне и несразмерне казне и др. За историју енглеске али и светске уставности су важни још неки акти као Споразум народа (Agreement of the People) од 1647. који је још више ојачао положај парламента и његових домова (који се први пут помињу) и због чијег непоштовања је између осталог и погубљен краљ Чарлс (Карло) I, Акт о унији са Шкотском од 1706. Акт о Парламенту од 1911. Акт о врховном суду правде од 1925., Вестминстерски статут од 1931. али и неки рани документи из зрелог феудализма као Чевинска и Једлњско – Краковска привилегија, донете 1422. и 1430. у Пољској и којима су призната лична права и слободе.

Међу тим средњевековним актима, клицама каснијих устава, један заузима истакнуто место у српској уставној историји и на њега можемо да будемо највише поносни. То је Душанов законик донесен 1349. и допуњен 1354. на заседању Државног сабора у Скопљу. Тај акт је у правом смислу, по својој материјалној садржини имао уставни карактер и сматра се спомеником нашег средњевековног права па и уставом ондашње српске државе. Душанов законик најпре гарантује права цркве и њених духовника и томе је посвећено првих 40 одредби. То показује значај цркве и духовног живота и њихов утицај на друштвени живот Србије и потребу да се и ова област уреди законски. Поред регулисања црквених питања и црквених унутрашњих односа, Законик гарантује и својинска права цркве, њена добра, с тим да врховну власт над црквом има цар. Положају српске властеле су посвећене бројне одредбе које штите њена права, имовину и њен интегритет али је и кажњавају ако учини какву увреду или насиље. Значајне су и одредбе Законика које гарантују законитост суђења и поштовање судија. Судија је морао да се поштује па се онај ко би га осрамио, био властелин или сељак, кажњавао одузимањем иметка. Непослушност према судијама и њиховим одлукама се схватала као непослушност према цару и као таква се кажњавала. За суђење је предвиђено да судије раде (суде) у пороти и то већој (од 24 поротника) за